

Bencillik çağında kucaklaşma

Sungur Savran

Ne affi, bunca bilginin ardından?

T. S. Eliot, “Gerontion”¹

Bizi mahcup eden gençliğe, yüzümüzü kızartan mühendislere, doktorlara, avukatlara, yazılımcılara, yas ve hüznün içine sevinç ve kıvanç ekleyen öğretim üyelerine, kültür çalışanlarına, orta kademe yöneticilere, depresyon bölgesine giden ya da yardım eden bütün kardeşlerimize teşekkürler. Hiç olmazsa bir parantez açtığımız için teşekkürler.

Okura bir açıklama borcumuz var. Bu satırları yazma ihtiyacını neden duyduğumuzu izah etmemiz gerekiyor. Geçtiğimiz yıl bir yazı yazdık, *Devrimci Marksizm* dergisinin özel bir sayısı olarak yayınlanan 50. sayısında yayınlandı. Daha başlığınan itibaren katı bir yargı ileri sürüyor: İçinde yaşadığımız dönemi “Bencillik Çağı” olarak anıyor. Son yarım yüzyılın gelişmelerinin birike birike bütün dünyada ve ülkemizde insanlığı bencilleştirdiğini söylüyor. Postmodernizmin bu bencilliğin ideolojik söylemi olduğunu, rahat bir yaşama kavuşmuş modern küçük burjuvazinin ve onun sağlam müttefiki eğitilmiş yarı-proletaryanın da bu bencilliğin sınıf tabanını oluşturduğunu. Nihayet postmodernizmle yakından bağlantılı olan

¹ T. S. Eliot, *Bütün Şiirleri*, çev Cem Yavuz, İstanbul: Everest Yayınları, 2023, s. 85.

“kimlik politikası”nın da, neredeyse bütünüyle paradoksal biçimde bu bencilliği örgütlediğini, çeşitli kimliklere dayalı bir politikanın işçi sınıfı ve yoksullardan uzak duran bir “örgütlenmiş bencillik” oluşturduğunu iddia ediyor.

Dikkat edilirse, bu depremde arama kurtarma ve yardım faaliyetinde ortama damgasını vuran esas toplumsal gücün sözünü bile etmedik yukarıda. Madencilerin, inşaat işçilerinin, itfaiyecilerin, belediye işçilerinin ve elbette toplumun yaşadığı her faciada bir kurtarıcı melek rolü oynayan sağlıkçıların faaliyetlerinin çok açıkça gösterdiği gibi, işçi sınıfı bu depremde acı ve yas içinde kıvranan topluma önderlik etti. Ama “bencillik çağı” aktörleri arasında işçi sınıfı olmadığı, tam tersine bu sınıf “bencillik çağı”nın esas mağduru olduğu için *bu yazı bağlamında* ona teşekkür etmedik. Teşekkürümüz toplumu daima sırtında taşıyan bu sınıfa değil, “bencillik çağı”nın taşıyıcısı sınıf ve katmanlara idi.

Kolektif pratik tekzip

Deprem sonrasında Türkiye toplumunda yaşanan büyük dayanışma kabarıışı, bizim *Devrimci Marksizm* yazımıza bir tekzip gibi görülebilir. Yazımızda ileri sürmüş olduğumuz fikirler pratikte yanlışlanmış kabul edilebilir! Biz ki her zaman Marx’ın Feuerbach üzerine tezlerinin ikincisinin söylediği gibi, pratiğin aslında her düşüncenin gerçek kıstası olduğunu daima savunduk, kendi yazımızı ve orada dile getirilen düşünceleri bundan ne muaf tutarız ne istisna kabul ederiz. Yukarıda sayılan toplumsal gruplar ve meslekler, yani bizim tam da “bencillik çağı”nın taşıyıcısı saydığımız toplumsal sınıf ve katmanlar depremde öyle has bir duyarlılık göstermişlerdir, afetzede halkımızı öylesine kucaklamışlardır ki böyle davranışlar gösteren insanlara kişisel ya da “örgütlenmiş” düzeyde “bencil” demek, çağımıza “bencillik çağı” yaftası koymak, en azından bizim topraklarımızda büyük bir yanlış gibi görünmektedir. İtiraf ederiz!

Uluslararası yardım buna dâhil mi?

Kimileri uluslararası arama kurtarma faaliyetinin ve maddi yardımların da aynı sevinçle karşılanması gerektiğini düşünmüşler ki bu konuda bir imza kampanyası bile düzenlediler. Biz farklı düşünüyoruz. İmza kampanyasını düzenleyen aydınların enternasyonalizmi bizi sevindirirdi elbette ama başka vesilelerle aynı zamanda en başta emperyalist bir devletler topluluğu olan AB’ye, daha arka planda kalsa bile Ukrayna savaşı vesilesiyle ortaya çıktığı gibi aynı zamanda ABD ve NATO’ya da gösterilmese, böyle “enternasyonalizm” gösterileri daha inandırıcı olurdu. Bir de merak ediyoruz doğrusu, metni imzalayanlar Siyonist İsrail’e de teşekkür etmişler midir zihinlerinde?

“Doğal” afet diye anılan ama aslında bütün sınıflı toplumlarda sosyal düzenin de damgasını yiyerek kat kat büyüyen facialar dolayısıyla yapılan uluslararası yardımlar devlet yardımlarıdır. Bu faaliyetlerde (istisnai durumlar dışında) devlet kuruluşları ya da gayri resmi olarak desteklenen toplumsal girişimler ve onun uzman, talimli, ücretli elemanları görev yapar. Dolayısıyla, bu destek faaliyetleri aslında uluslararası diplomasinin ve ilgili devletlerin dış politikasının araçları olarak görülmelidir. Kapitalist devletlerin dış politika araçlarını alkışlamak bizim

çok önemseydiğimiz bir faaliyet değildir.

Şöyle bağlayalım: Uluslararası yardım hiç olmasaydı, bu, bugünkünden daha kötü bir durum olurdu. Bugün bu yardım büyük ölçüde art niyetlerle, diplomatik hesaplarla vb. yapılıyor ama her şeye rağmen halkları birbirine yakınlaştırıyor. Öyleyse kötü bir şey değil. Ama teşekkür edilecek kimse yok çünkü arkasında çıkarlar yatıyor.

Biz gerçekten yanıldık mı?

Yukarıda deprem konusunda Türkiye toplumunda doğan kucaklaşmaya Türkiye’de “bencillik çağı”nın taşıyıcılarının katılmış olması ışığında bizim tezimizin bir yanılğı gibi görüldüğünü “itiraf” ettik. Şimdi bu görüntünün kaynağının nerede yattığını açıklamamız gerekiyor. Elbette hepimizin akli ve ruhu deprem ile doluyken kısacık bir açıklama ile yetineceğiz. Sosyal Darvencilik ne derse desin, insan sadece acımasızca kendi bireysel bencil çıkarlarını gerçekleştirmeye çalışan bir varlık değildir. İnsan toplumlarının sınıflı yapısı, daha ötede toplumun örgütlenişi, hatta evrimin yasaları, insanın içinde hem kendi çıkarlarının peşinde koşan hem de toplumun en azından bir bölümünü, bazen de toplumsal hayatın bütününi gözetten iki karşıt dürtünün bir arada yaşamasını gerekli kılar. İlki, yani bencil çıkar o kadar varsayıyor ki izaha bile muhtaç değil. Biz ikincisinin varlık nedenine işaret etmekle yetinelim. Sınıf güdülerini bu sitenin okuruna izah etmeye gerek yok. Ama toplumun bütününi gözetme güdüsü? İnsan toplumsal bir hayvan (Aristo: “zoon politikon”; Marx: “tür varlığı”) olduğu için kendi çıkarı (farklı bağlamlarda değişen ölçülerde) toplumun varlığına ve sağlığına bağlıdır. Dolayısıyla, kendi çıkarı diğer insanları ve toplumsal hayatı da (değişen ölçülerde) gözetmesini zorunlu kılar.

Şayet insan von Hayek veya Ayn Rand türü köktenci liberallerin, ayrıca sosyal Darvencilerin bizi inandırmaya çalıştığı gibi kendi çıkarından başka hiçbir şey düşünmeyen bir varlık olsaydı, yani serapa bencil olsaydı, o zaman zaten “Bencillik Çağı” diye bir şey olmazdı. Zira bütün çağlar bencillik çağı olurdu! Biz bir “Bencillik Çağı”ndan söz edebildiysek bunun nedeni, insanın hep gözetmek zorunda olduğu özgeciliğin, diğerkâmlığın, başkalarını ve toplumsal hayatı da sakınma dürtüsünün bu çağda aşırı derecede gerilemiş olmasından geliyor.

Dolayısıyla, şimdi “yanılğı”mızın sadece görünüşte olduğu gerçeğini ortaya koyabiliriz. Yukarıda bu “yanılğı”yı çok dikkatli formüle ettik. Dedik ki, bu çağa “bencillik çağı” demek büyük bir yanılğı gibi görünmektedir. İtiraf ederiz! “Görünmektedir” dedik. “Yanıldık” demedik.

Litmus testi

Esas büyük test, pratiğin testi şimdi başlıyor. Yukarıda saydığımız ve “bencillik çağı”nın taşıyıcıları olduğunu ileri sürmüş olduğumuz sınıf ve katmanlar (varlıklı modern küçük burjuvazi, eğitilmiş yarı-proletarya, büyük öğrenci kitlesi, özel olarak üniversite öğrencileri) önümüzdeki haftalarda ve aylarda ne yapacak? Türkiye toplumunun önündeki büyük soru bu. Şayet bu eğitilmiş veya eğitim gören kitle, toplumun önderi olma potansiyelini kanıtlamış olan işçi sınıfıyla birlikte yeni bir toplumsal düzenin arayışı içine girirse, biz seve seve “yanıldık” bile derdik.

“Derdik” diyoruz, çünkü bu bir yanılgıdan ziyade, bu sınıf ve katmanların ideolojik, politik, pratik bir değişimi anlamına gelir, “bencillik çağı”nın gerçek olmadığı anlamına değil.

Bu söylediğimizin doğruluğunun çok basit bir kriteri var: 1999 depremi de toplumumuzda aynen şimdi sözünü ettiğimiz türden bir öfke ve dayanışma yaratmıştı. Ama zaman içinde, kiminde çabucak, kiminde çok daha uzun bir döneme yayılarak, bu öfke ve dayanışma yerini unutmaya ve bencillığe bıraktı. Bencillik çağının tam orta yerindeydik. Bu çağın özellikleri veri alındığında, toplum “normalleşti”!

İşte şimdi yaşayacağımız süreçte hep birlikte cevap vereceğimiz soru budur: Yine 1999’daki gibi, bu aşağılık kapitalist düzenin kendini yeniden konsolide etmesine, devlet mekanizmasının o düzenin hizmetkârlarının elinde kalmasına başımızı eğerek, hatta bazılarımız şen şakrak rıza mı göstereceğiz yoksa işçi sınıfının etrafında toplanarak bu “örgütlü bencillik” çağına bir son mu vereceğiz?

“Normalleşme”nin erken alametleri: İstanbul depremi

sorunu

Şimdiden alametler belirdi. Daha enkaz kaldırılmadan önce sosyal medyada olası İstanbul depreminin neredeyse esas konu haline gelmesi, modern küçük burjuvazinin ve yüksek sayıda üniversitenin öğrencilerinin nüfus içinde en yoğun olduğu kentin “kamusal alanı” en çok meşgul eden endişe durumuna yükselmesi, bencilliğin yine alıp yürüyebileceğini düşündürüyor. Kimi okurumuzun “insanlar kendilerinin ve ailelerinin geleceğinden kaygı duyuyor, bunda ne var?” diye hafif öfkelenildiğini duyuyor gibiyiz. Değerli okur, insanın kendisi ve ailesi için kaygılanması değildir bencillik. *Sadece* kendisi ve ailesi için kaygılanmasıdır. Değerli deprem uzmanlarının, bizim için en başta Maraş merkezli depreme karşı önlem alınması için üç yıldır kendini paralamakta olan Naci Görür’ün bu sefer de aynı bilimsel mantıkla Adana ve Kıbrıs’a dikkat çekiyor olduğunu duymamış olamazsınız. Şayet Adana’yı ve Kıbrıs’ı unutup yalnızca İstanbul’da kendi geleceğinizi düşünüyorsanız bunda bir sorun var demektir. Kızacağınıza düşünün biraz.

Üstelik bu tür bencillik insanın kendine zarar verir. Nasıl mı? Siz İstanbul’a takar ve Türkiye’nin geri kalanını, Anadolu’yu, hatta diğer büyük kentleri görmezden gelerseniz (Çetin Altan liberalleşip değerini yitirmeden önce, sosyalist döneminde İstanbul’a “Dükalık” derdi!), İstanbul’a da iyiliğiniz dokunmaz. Zira depreme karşı korunma işi sosyo-ekonomik ve politik bir değişim sürecini gerektirir. Bu ise zalim kapitalist mantığın yenilgiye uğratılmasını. Bunu sadece İstanbul’da yapamazsınız. Türkiye’yi kazanmanız gerekir. Yani İstanbul bencilliği yapacak olursanız, bırakın ülkenin başka yerlerini, *İstanbul’u da koruyamazsınız.*

“Normalleşme”nin erken alametleri: üniversite öğrencileri

Bir başka bencillik eğilimi üniversite öğrencileri kitlesinin bir bölümünde görülüyor. Bilindiği gibi, Erdoğan iktidarı üniversitelerde yüz yüze eğitimi bütünüyle engelledi. Bunun Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) yurtlarının depremedelere tahsis

edilmesi gerekçesine dayandırılması en ufak bir inandırıcılık taşıyor. Neden KYK yurtlarını kullanıyorsunuz da devlet konukevleri, misafirhaneleri, tatil mekânları, hatta bu mevsimde boş duran (boş durmasa ne fark eder, o da ayrı) otelleri ve pansiyonları değil? Depremzedeleri bir çatı altına yerleştirmek için ille eğitime bir darbe mi vurmanız gerekiyor?

Hayır, *Gerçek* sitesinin sayfalarında daha ilk günden yazıldığı gibi, üniversitelerin uzaktan eğitime hapsedilmesinin nedeni, depremin ortaya koyduğu toplumsal gerçekler konusunda hızla bilinçlenmeye başlayan gençliğin toplu olarak kampüslerde bulunmasının engellenmesidir. İktidar üniversite öğrencisinin tepkisinden çekinmektedir. Çekinmesi boş yere değildir. Bir üniversite öğretim üyesi olarak bizim şahsen aldığımız sinyal, uzaktan eğitim ortamında bile bu öfkenin ve bilinçlenmenin ifadesini bulduğudur.

Gezi deneyiminin 10. yıldönümünün yaklaşmakta olduğu şu aylarda bu iktidarın kendisini en çok sarsan o deneyimin yeni bir versiyonundan ürkmekten daha doğal bir şey olabilir mi?

Ne var ki, öğrenci kitlesinin içinde öfke hâkim olmakla birlikte, bazı kesimler de şimdiden “bu dönemi en rahat nasıl geçirebilirim, uzaktan eğitimi nasıl avantajım haline sokabilirim?” zihniyetine kapılmış, o büyük ve hepimizi yakan toplumsal sorunu yavaş yavaş arka plana atmaya başlamıştır bile. Ne yazık! Toplumun hayat beklentisi en uzun kesimi olan öğrenci kitlesinin bu büyük riski ortadan kaldırmak için en fazla mücadele etmesi gerekirken kısa vadeli birtakım avantajların çekiciliğine kapılması, aynen İstanbul depremi için söylediğimiz gibi, dönüp o kitlenin kendisini vuracaktır.

Yol ağzı

Bunca bilgidен sonra bu düzeni bir kez daha affedeceksek, bu toplumun ileriye doğru yürütmesinde önderlik yapabileceğini bu facia içinde kanıtlamış işçi sınıfının yanında dayanışmayı ve mücadeleyi geliştirmeyeceksek, gerçekten burnunun ötesini göremeyen benciller yığınızı demektir. İnsanın gerçek “tür varlığı”nı yeniden kuramayacak kadar zavallı benciller.

Emperyalizme ve Siyonizme karşı Filistin Dostları

Emperyalizme ve Siyonizme Karşı Filistin Dostları 2019 yılında kurulduğundan beri Türkiye’de Siyonizm ve emperyalizme karşı mücadelesini sürdürüyor.

Siyonist İsrail’in gayrimeşruluğunu, bölgede emperyalizmin ileri karakolu rolündeki bu oluşumun yıkılmasının hem Yahudiler hem de Araplar için kurtuluşun anahtarı olduğunu, Türkiye’deki istibdad rejiminin sanıldığı aksine Filistin halkının boykot çağrısına kulak asmayıp İsrail ile işbirliğini sürdürdüğünü haykırmayı sürdürüyor. Siyonistlerin bilhassa sanat alanında kendilerini meşru gösterecek girişimlerine karşı mücadele veriyor.

Bunu yaparken, Siyonizmin yerine Yahudiliği hedef alan anti-semitik, din temelli, mezhepçi ve ırkçı yaklaşımları karşısına alıyor ve bu yaklaşımın Filistin halkına hiç bir yararı olmadığını vurguluyor.

Anti-semitik olmayan, emperyalizm ve Siyonizm karşıtı mücadeleyi sahiplenen herkesi bu mücadeleye omuz vermeye, Filistin Dostları Meclisi’nin çalışmalarına katılmaya, yayınlarını takip etmeye ve paylaşmaya çağırıyor!

filistinindostlari

filistindostlari

anchor.fm/filistin-dostlari

filistindostlari.org

friendsofpalestine.info/

Filistindostu_

friendsofpal_AR

friendsofpales_